

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

СРПСКИ СИОН

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

Власник: СРПСКИ ПАТРИЈАРХ ГЕОРГИЈЕ. — Уредник: САВА ПЕТРОВИЋ.

Број 51. У НОВОМ САДУ 23. ДЕЦЕМБРА 1891. Год. I.

БОЖИЋНА ПОСЛАНИЦА Њ. СВ. СРПСКОГ ПАТРИЈАРХА ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА.

ГЕОРГИЈЕ

по божијој милости и вољи народа, православни Архиепископ Карловачки, Митрополит и Патријарх српски, Његовог Цар. и Ап. Краљ. Величанства ФРАНЦА ЈОСИФА I. прави тајни саветник, као и краљевско-српског ордена св. Саве првога степена велико-крстник и т. д.

Пречасном свештенству обојега реда и побожном народу богохраниме архидијецезе карловачке, дијецезе бачке и горњо-карловачке, прељубезној пастви својој у духу апостолскоме, шаље срдачни поздрав и патријарше-ски благослов.

„Царство твоје Христе Боже, царство вѣхъ вѣквехъ, и владычество твоје во всякомъ родѣ и родѣ.“ —

удна су дела Твоја, Боже, и неиспитани су путеви Твоји, којима Ти ствараш и одржаваш, подижеш и оживљаваш, владаш и управаш у овом неизмерном свету Твоме, и приводиш све к својој цељи, коју промисао Твој свему положи. У јаслима се рађаш Ти, кога небесни анђели поздрављају, кога обасјава светлост славе божанствене, коме се клања небо и земља; у сиромаштву повијен лежиш Ти, коме служе цареви и народи, који владаш над животом и над силом сваком, који земљу са небом спајаш. Да,

у вертепу витлејемском родио се на данашњи дан онај, кога очајно људство издавна тако жељно очекиваше, кога „егда приде кончина лѣта“ посла Бог у смирености и тишини, да оснује царство, не земаљскога сјаја ни величине, него царство мира, љубави и тихе скромности, и у томе царству духовнога богатства да царује до века, не да му служе, него да послужи; да подигне пониженога у греху човека, да утеши и укрепи ослабљена срца људска, да отуђенога од Бога к Богу опет приведе и са Богом за увек га

измири ради царства, у које га уводи. Христос се роди, Син Божији, Цар и Господ!

Протекоше већ стотине и стотине година, како Анђео Господњи навести људима ту радост велику, која ће да буде свима људима, како радошћу том обузети људи похитаху тамо, где лежаше божанствени младенац повијен у јаслима, да му се поклоне и да му као Спаситељу своме принесу дарове своје; и од онога времена до данашњега, не престаје радост та, са којом се поздравља рођење Спаситеља света, не престаје из срца људског истицати одушевљени глас песама, у којима се преузноси љубав и премудрост Божија, и прославља Син Божији, који се нас ради чудним начином у телу нашем јавља. Тако ево и данас пуни су храмови поклопика Христових, пуна су срца радости најчистије, пуне су песме осећаја светих, јер и нама Христос се роди! „Христосъ раждагса, славити: Христосъ съ небесъ срѣците.“ Радуйте се, који сте понижени и остављени, јер данас се роди онај, који ће вас подићи и прихватити; радуйте се, који сте бедни и невољни, несретни и ожалошћени, јер данас вам дође помоћ нада и утеха; радуйте се, који сте гоњени и презрени, слаби и изнемогли, јер ето дође Син Божији, који ће вас узети за руку; радуйте се сви, јер вас све Спаситељ к себи зове: „дођиште к мени сви, који сте уморени и обременени и ја ћу вас упокојити“. (Мат. 11, 28.)

Вертеп, из кога нас обасјава светлост разума, из кога нам сија сунце правде, које својим благотворним зрацима оживљује срца људска животом новим, ведри лица суморна надом на живот будући; вертеп, у коме се Спаситељ наш Господ Исус Христос тајно рађа, међу нама је и с нама је, да нас све у себе прими, да

нас све са Христом здружи; јер Бог је учинио са човеком завет нови, завет љубави која има да спаја човека с Богом вечно, и на том завету подигао је Бог цркву своју, у којој пребива Христос, Син Божији, да сваки, који у њој пребуде, пребива с Богом вечно; и Бог је сместио у цркви својој сва блага и добра од живота вечног, да их изобилно ужива свако, ко се нарече сином њезиним, који слуша глас њезин, који се одушевљава духом њезиним и науком њезином

Глас цркве, глас је Христов, који непрестано зове људе у тихо пристаниште сретнога живота; дух цркве, дух је Христов, који загрева хладна срца људска и оживљава све силе душевне; наука цркве, наука је Христова, која храни и напаја, снажи и челичи живот људски за живот бесмртни. У цркви је живот, у цркви Спас наш! Блажен је, који пребива у том вертепу спасења, који познаје Спаситеља свога и с њиме се дружи. Тај „кад поспне да падне, неће пасти, јер га Господ држи за руку“. (Пс. 39, 24.) О, кад би сви они, који су позвани од цркве, потражили оно благо, које им она на ужитак пружа, колико би рана залечено, болова утољено и живота спасено било! Но многи не слушају гласа Пастира великог, отуђују се од цркве и залазе опасним путем у животу своме, „јер су пространа врашта и широк је пут, који води у пропаст, и многи шиме иду“. (Мат. 7. 13.)

Сладост греха и сујета овога света лако заноси ум и осваја срце човека, који није с Богом и не познаје закона Божијег. Она је већ првог човека обманула и навела, да окуси од забрањеног плода; али каква горчина и колика несрећа потече отуда за несретног човека! Није редак случај, да се човек уклања од лица Божија, и да се предаје необузданим по-

WWW.UNILIB.BS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

хлепама и мислима својим, одбијајући од себе ону руку, која к добру и срећи руководи; *„али му се Господ смеје, јер види, да се приличи дан његов“*. (Пс. 37, 13.) Страх и очајање, немир и незадовољство, јаук и уздицај, срамота и понижење — то је плод, који обично бере одступништво од Бога и закона његовог. А зар друкчије и може бити? Зар човечија рука да брише вечно слово закона, које је рука божија за сва времена уписала на лице целога света, и унела у савест свакога човека? Не, — *„јер престола је Твој, Боже, вечан и непоколебљив, скиншар је царства Твојега скиншар правде“*. (Пс. 45, 6.)

Узалудно ће дакле човек судити о себи и о својим делима друкчије, него што је изречено у закону божијем; узалудно ће човек тражити за се бољег пута и путевођу, него што је реч божија, која даје животу човека најправичнији смер, и доводи потребе душе и тела у најприкладнији склад. Снага речи божије никада не усише; она је данас као и пре нас, данас, као и увек, у пуној свежини својој, и као баш да са временом постаје све то јаснија истина, све то милији глас божанственога слова — светога Евангелија. А и како да се радујемо своме животу, ако не познајемо опредељења свога, које нам показује реч божија; како да подносимо тешкоће овога живота, ако не знамо за живот будући, који нам обећава реч божија; како да љубимо ближњег свога, ако не осећамо љубави божије, коју нам открива реч божија; како да се трудимо и старамо, ако не очекујемо благослова божија, који нам подељује реч божија; у кратко — како као људи да живимо на овоме свету, ако не познајемо оца нашег небесног, кога проповеда слово божије. Ето баш с тога се данас и радујемо Спаситељу нашем Исусу Христу, који као

Син божији сиђе с неба, да нам објави милост божију, која ће човека избавити од трулежа и ништавила, и поставити у здраво стање, у коме ће познавати једног, истинитог Бога, и делима својима прослављати име Његово; с тога је ради живота нашег и било нужно, да нам Господ пружи руку своју, и дарује Сина Свога, који ће божанственим својим духом оживити дух наш, и божанственом науком својом препородити живот наш, у коме ћемо мирно и спокојно, радостно и задовољно, стрпељиво и издржљиво снажно и поуздано, делотворно и плодносно пребивати. И тако, ко је са Христом, ко слуша глас Његов, томе није лебац горак, ни живот тежак, ни срце празно, ни дух мрачан; јер што год има — радује га, што год тражи — налази, што год мисли — разумно је, што год чини — добро је.

Једно је дакле човеку на потребу: да буде у свези са извором живота, као лоза са чокотом, као грана са стаблом, да буде у неразлучној заједници са данас рођеним богочовеком Исусом Христом, који, као што рекосмо, тајно у цркви пребива. А та света веза — љубав је; *„јер ко пребива у љубави, у Богу пребива, и Бог пребива у њему“* (I Јов 4, 16) *„а који нема љубави, не позна Бога, јер је Бог љубав“*. (I Јов. 4, 8)

Па зато, љубезни моји, као што сте данас светкујући празник „Рождества Христовог“ уједињени једним осећајем хришћанске радости, једним духом православне вере, једним гласом прослављања Бога; тако нека вас уједињава и са Богом спаја и љубав хришћанска, која живот слаткошћу испуњава, која ствара и подиже, оживљује и одржава, оплемењује и усавршава, која човека Богу уподобљава, и узноси га на престола достојанства његова. Па у то име, као духовни Отац и по

главица ваша, радујући се срећи вашој овога и онога света, поздрављам вам празнике: „Рождества Христова“ и „св. Богојављења“ — као и ступање у нову грађанску годину. — Мир божији нека је са свима вама! А Ти Господе Исусе Христе, Сине Божији, који си дошао да грешне спасеш — „спаси народ свој, благослови достојане своје, спаси их и уздиги их до

века“ (Пс. 28, 9), јер је царство Твоје — царство свију векова, и јер Теби припада сила и слава, част и поклоњење са Оцем Твојим и пресветим Твојим Духом на све векове. Амин!

У Карловци, 1891. године од рођења Христова, а патријаршествовања нашег друге.

Горе поменути смирени Патријарх
Георгије Бранковић.

БОЛЕСНА ВЕРА.

(Наставак.)

Када кад народ слуша и гледа, како се врши најузвишенија служба — служба Богу; како се обавља најсветије дело — дело Господње; како се подноси молитва највишем бићу, вечном суштаству — „царю царствјуцихъ и Господу господствјуцихъ“ — шта мора мислити? Не ће ли зар — не само изгубити свако уважање и поштовање према тој служби и према таком раду — него посумњати чак и у биће тога „цара и Господа,“ чију службу саме слуге његове тако нехатно и небрижљиво обављају и обављати смеду?!
Врло бисмо далеко отишли, кад бисмо хтели и надаље у појединостима говорити; али не могосмо, а да напред речено не наведемо и не споменемо.

Могоао би ко год приметити: па овде је реч све о свештенству и то ваљда обичном, нижем; да шта је са вишим свештенством, вишим духовенством?

Народ саблажњава, народ развраћа својим делима, односно неделима онај, који је њему најближи, који је у његовој околини чија дела он сваки дан види и посматра — а то је без сваке сумње свештеник — парох, који са народом — тако рећи — у једној кући живи. (Да ме не би ко криво разумео, напоменути ми је: да се ово не односи на све свештенство, него на изузетке, недостојне свештенике.) Више пак духовенство у тој кривици има удела у толико, у колико би оно — по познатом правилу: „виша воља ограничава нижу“

— могло стати на пут неделима, које парохиско свештенство чини. А ако то не ће, онда више духовенство пада под сумњу, е је и само таково, и да зар парохиско свештенство ради и дела оно и онако, што и како види од вишег духовенства и чини недела — може се готово рећи — по овлашћењу овога И разуме се, да је у томе случају кривица вишег духовенства виша и већа, него што је кривица парохиског свештенства. Ако је пак више духовенство наложило тачно и савесно вршење дужности парохиском свештенству и строго забранило сваки изгред, па свештенство крај свега тога дужност као што треба не испуњава и делима греши: онда је више духовенство криво, што не настоји, да се његова наредба као изабрана најстрожије држи и испуњава, и што не ће, да „некажчимаго раба“ подвргне заслуженој казни, или да га у крајњем случају из свештенства уклони.

П. „Тешко вама књижевници и фарисеји, лицемјери, што преходите море и земљу, да би присвојили једнога, а када га присвојите, чините га сином покленијем у двоје већијем од себе.“ (Мат. 23., 15.) Што је у народу израиљском било „пакленијех синова:“ људи покварених, залуталих и заведених, томе не беху криви само свештеници и левити, него и „књижевници и фарисеји,“ јер је у неколико била дужност и ових, да народ упућују на праву стазу и пут живота и да се ста-

рају и воде бригу о томе, да народ закон врши и да наређења божја испуњава.

Па као што је то било код „изабраног народа,“ тако је исто и код нашег. За то: „што је мало плода на њиви Господњој;“ за то: „што је у нашем народу похађање св. цркве и богослужења врло немарно;“ за то: „што попина проповијед нема значајнога утиска на народ“ — за то су криви, томе су узрок и наши „књижевници,“ или као што их ми данас обично зовемо: наша интелигенција без разлике сва, а на првом месту — учитељство. Јер је наша, као и интелигенција сваког народа — позвана, да са свештенством заједно дела на њиви Господњој. Радити на бољитку и срећи народној. утврђивати у народу врлину и наравственост, приводити народ Богу и вери — дужан је, без сваке сумње, не само свештеник, него и сваки виђенији, угледнији, разумнији и интелигентнији син народни. С тога ако у народу није све здраво, ако је у народу што труло, што болесно — то је том нездравом, том трулом и болесном стању узрок и интелигенција.

Интелигенција је у другом реду позвана да „буде углед“ и живи пример народу у свему, што је лепо и добро, племенито и узвишено, корисно и спасоносно; и да свештеника у његовом по народ корисном раду својски потпомаже, никако пак да је према племенитом, родољубивом и богоугодном делању свештениковом нехатна и равнодушна, или чак и противна.

Рекосмо мало горе, да је болести вере узрок „и наша интелигенција, без разлике сва а на првом месту — учитељи.“ Учители за то, што би ови нарочито у делима вере и побожности требали да иду руку под руку, раме уз раме са свештенством, што они после свештенства за то највише прилике имају, и на послетку, што и они имају свој „мали народ,“ коме — као и свештеник своје народу — ваља да претходе добрим примером. Знамо, да се греси, учињени против вере и побожности, ни којем другом сталежу тако јако не урачунавају и строго не пресуђују као свеш-

тенству и учитељству, особито код нашег народа.

Ш. „Поштуј оца твога и матер твоју, да срећан будеш и дуго поживиш на земљи.“ Заповед божија о љубави према својим родитељима, или у опште према ближњима јест друга највећа заповед науке хришћанске; и управо о овој и о првој највећој заповеди — о љубави к Богу — „виси сав закон и пророци.“ (Мат. 22., 40.) Под именом оца и матере разуму се не само наши родитељи, него и сви ближњи наши, а међу првима сви од нас старији, које смо дужни љубити и поштовати. Љубав и поштовање према старијима исказује се између другог уступањем места старијем и пропуштањем старијега испред себе: „Кад те ко позове на свадбу, не сједај у зачеље, да не буде међу гостима ко старији од тебе; и да не би дошао онај, који је позвао тебе и њега и рекао ти: подај мјесто овоме; и онда ћеш са стидом сјести на ниже мјесто.“ (Лука 14., 8—9.)

Али верни, та „црква Бога живог“ (II. Кор. 6., 16.) из неке „шпекулације:“ зар да дођу до већег богатства црквеног, да цркви више новца прибаве — погазише ову највећу заповед божију тиме, што установише и заведоше, да се за новац „старешинство“ купити може, да онај, који има новаца, не мора се баш тако на ову заповед освртати!! Или зар није?

Присуствовати св. богослужењу — дужни су сви верни без разлике сталежа па и доба: дакле и стари и млади. Бити у цркви за све време богослужења — исто су тако дужни сви. Али знајући да старијим људма са њихове телесне немоћи тешко пада стајање за цело то време, св. црква — снисходећи немоћи људској — постарала се и за то: да и старији људи тој дужности својој одговорити могу, и у ту сврху увела је и сместила је у дом молитвени „и столове, да нам за часак предрже грешно тело наше,“ па је одредила и извесне часове у св. богослужењу, када стари и немоћни „грешно тело“ своје у столовима одморити могу.

(Свршиће се).

ПАРОХИЈСКЕ СЕСИЈЕ И ЊИХОВИ ДЕЛОВИ НА ОПШТИНСКИМ ПАНЊАЦИМА.

Где год је спроведена деоба властелинства са општином, ту је припао и парохиској сесији дотични део на општинском пашњаку као компетенција пароха.

Где је учињена комасација пашњака, ту парох и ужива ту компетенцију. А врло је редак случај, можда га код нас и нема, да ју ужива и онде, где комасација није спроведена. Зашто? За то, јер се сваки свештеник клонио одијума и беде, коју би могло излучивање компетенције парохове из општинског пашњака изазвати *кад би што излучивање тражио сам парох*. Клонио се, јер се бојао. Тој бојазни сваки ће наћи разлога, ко год познаје расположење и назоре нашег сеоског ратара о пашњацима, о комасацији ових, па још о излучивању једног дела из општег пашњака, и још кад тај део има да припадне пароху!

Неуживање пак тих компетенција, које припадају парохиским сесијама на општинским пашњацима, на штету је пароха, који тако губе редован и изванредан годишњи приход од 100—300 фор.

Пошто свештенство не сме до тога савим легалног и праведног прихода да дође, јер се боји опасних последица за себе;

пошто би излучивање компетенције парохиских сесија из општинског пашњака *по самим свештеницима* било од рђавих последица за добар одношај свештеника према пастви, који је неопходан за вршење позива и мисије свештеничке у тој пастви, —

то смо ми мишљења: да би ваљало у дотичном §-у будуће уредбе о дотацији парохиског свештенства уврстити парохиску сесију као дотацију пароха овако:

Дотација пароха састоји се у овоме:

а.) годишња плата у готовом новцу,

б.) сесија земље, где је има, са припадајућим јој делом на општинском пашњаку, који се делови имају, чим ова уредба ступи у живот, својим путем и начином излучити из општинских пашњака и предати у посед и уживање пароха и т. д.

Ову одредбу уредбе о дотацији парохиског свештенства имао би извршити саборски одбор, путем земаљске владе, односно политичких области без мишљања и без суштинаца пароха.

Саборски одбор односно конвенторије имале би још издати наредбу паросима, по којој би они били дужни, под личном одговорношћу, примити и задржати у поседу излучене делове пашњака, кад им политичке области ове буду предале у посед и уживање.

То је начин да пароси дођу до свога легалног и праведног прихода и дотације, коју им пружају парохиске сесије, *а да не дођу у сукоб са парохисјанима.*

А кад се узме у обзир, да наш сеоски народ више пута баш чека заповед и налог па да нешто учини, онда тим пре треба овако учинити, као што предложисмо. *Јер баш у овом случају — чека заповед, чека да му се каже: мораш!*

Бошко.

ПРЕДЛОГ ЗА УРЕДБУ

о устројству православне српске народно-црквене аутономије у области карловачке православне српске митрополије.

(Наставак.)

ДОДАТАК

О српским вероисповедним забавиштима.

Глава I.

Цел и сретства забавишта.

§. 418. Цел забавишта је: да помаже дечије васпитање пре школоког доба, да дечије те-

ло, чула и дух развија и за наставу у основној школи спрема.

§. 419. Сретства забавишта су: игра, рад, посматрање појединих предмета и слика и разговор о истима, причање, певање и радови у врту.

§. 420. Свако учење, слично оном по школама, искључено је из забавишта.

§. 421. Дружење и сви разговори у српским вероисповедним забавиштима бива само на српском језику.

§. 422. План за забавишта издаће народно-црквени Школски Савет по преслушању митрополијског учитељског збора.

Глава II.

Уређење забавишта.

§. 423. Здање забавишта мора бити на здравом, сувом и мирном месту, а поред тога у средини оних породица, из којих ће деца забавиште походити.

§. 424. Зграда за забавиште мора бити :

- 1.) од једног боја, да се деца не пењу по силним степеницама ;
- 2.) тако окренута, да деци долази светлост с леве стране ;
- 3.) подељена на две дворане, које треба да су четвороуголници или правоуголници и да на једно дете долази 0.7 до 1 □ м. простора ;
- 4.) снабдевена са довољно прозора, који морају одговарати величини зграде, и поред којих мора бити удесна вентилација ;
- 5.) у дворанама да су добре пећи, које гориву дотичног краја одговарају ;
- 6.) поред горњих дворана да има једну мању за чување одела и остављање непотребних ствари ;
- 7.) поред здања да има довољно нужњака за децу од 2¹/₂—6 година, који морају бити за здање сувим ходником везани.

§. 425. Забавиште мора имати ове опреме и справе :

- 1.) довољни број клупа са наслонима и столица, а једно и друго мора бити у саразмеру са децијим узрастом ;
  - 2.) више столица за одрасле, сто, ризницу и сахат ;
  - 3.) све сандуке по Фребловом саставу за забаву и рад, довољан број нужних предмета, слика и књига ;
  - 4.) на прозорима завесе угасите боје ;
  - 5.) у одаји за одело нужни број вешаљака.
- §. 426. Уз зграду забавишта долази врт за игру и рад, који мора бити :

- 1.) према броју деце довољно простран ;
- 2.) општи део засађен дрвећем и засејан травом, где ће се деца играти, засебни део подељен на леке, које ће деца посенце обрађивати.

§. 427. У свима деловима забавишта и врта мора бити највећа чистота, те да увек буде свугде свеж ваздух.

Глава III.

Права и дужности општина, родитеља и деце.

§. 428. Забавишта могу подизати општине, задруге, породице и поједине особе.

§. 429. Свака православна српска црквена

општина, у којој има 30 деце за забавиште, има исто о своме тропку подићи и издржавати.

Једно забавиште могу полазити највише до 80 деце ; чим тај број пређе, има се установити паралелка или и друго забавиште.

§. 430. Ако црквена општина нема довољно сретстава, то може на чланове своје ударити прирез, који не сме прећи 3%.

§. 431. Забавиште полазе деца од 2¹/₂ до 6 година без разлике пола и сталеза бесплатно

§. 432. Полажење забавишта подједнако је обавезно за сву децу без разлике спола.

Родитељи, који не буду слали своју децу у забавиште, потпадају под казну, као што је то прописано за српску вероисповедну основну школу.

§. 433. Забавиште се дели на млађи и старији разред, први полазе деца од 2¹/₂ до 4, а други деца од 4 до 6 година.

§. 434. Забавиште је отворено целе године, и деца се у њему забављају дневно изузимајући недељне и празничне дане, зими од 9—12 часова пре — и од 2—4 сахата после подне, лети од 9—12 часова пре — и од 3—5 часова после подне.

Одморни дан је субота после подне ; преко године је 1 месец дана велики одмор, кад црквено-општински школски одбор за најзгодније нађе.

§. 435. Уписана су деца дужна забавиште уредно полазити, а ако које дете мора изостати, то се мора забавићи благовремено јавити.

§. 436. При примању у забавиште мора се за свако дете доказати лечничком сведојбом, да је са успехом каламљено или да је имало богиње, и да не пати ни од какве болести, што би могло на штету друге деце бити.

§. 437. При пријему као и распуству децијем приређују се прописане забаве.

§. 438. Црквене општине бирају забавиље као што бирају учитеље и учитељице на основним школама и подносе их истим путем вишим народно-црквеним школским властима на потврду и одобрење ради издавања декрета.

§. 439. Више народно-црквене школеке власти могу одбацити избор, ако изабрана забавиља нема прописане квалификације, или ако је при избору било формалних погрешака.

§. 440. Задруге, породице и поједине особе, које хоће да подигну српско вероисповедно забавиште, дужне су то учинити по прописима ове уредбе, те с тога оснивање забавишта морају пријавити надлежном епархијском школском одбору ради одобрења.

§. 441. Ако задруге, породице и поједине личности при подизању забавишта не би могле или хтеле испунити прописе ове уредбе, то им народно-црквене више школеке власти могу оснивање српског вероисповедног забавишта забранити.

Глава IV.

Образовање забавиља.

§. 442. Ради образовања забавиља оснива се помоћу народних новчаних сретстава стручан наставни завод, у којем ће течај трајати две године.

§. 443. У том заводу ће делати један управитељ-професор, оспособљен за учитељске школе; један катихета-професор и једна учитељица; даље један помоћник за музику и један за гимнастику.

Сви ови имаће плату и друга берива у износу плате и берива професора и помоћника учитељске школе, а примаће плату и остала берива из народно-црквеног клирикалног школског фонда.

Мировину уживаће према одредбама мировинске уредбе.

§. 444. У завод ће се примити питомице, које су свршиле српску вишу девојачку школу или који други виши српски или други отачествени наставни завод, које су поред тога доброг моралног владања и које су навршиле 16, а нису прешле 40 година живота.

§. 445. Дипломиране учитељице могу бити забавиље, ако бар по године походе редовно које угледно забавиште и по том у заводу за образовање забавиља положи испит из оних предмета, које у учитељској школи нису училе.

§. 446. Поред завода за образовање забавиља мора постојати угледно забавиште, у коме ће се питомице практично вежбасти.

§. 447. У заводу за образовање забавиља ово су наставни предмети:

- 1.) наука вере,
- 2.) српски и словенски језик,
- 3.) мађарски језик,
- 4.) педагогија и методика,
- 5.) слике из историје опште, српске и отачествене,
- 6.) земљопис са уставом,
- 7.) основи из физике,
- 8.) певање, појање и свирање на виолини,
- 9.) основи из рачуна и геометрије,
- 10.) гимнастика.

§. 448. Наставни план овога завода издаће православни српски народно-црквени Школски Савет по саслушању митрополиског учитељског збора и професорских зборова српских учитељских школа.

§. 449. Заводе за образовање српских вероисповедних забавиља могу подизати и поједине задруге, породице и особе, али су дужни то учинити по прописима ове уредбе те поступати према уредби §. ове уредбе.

Ако оне не би могле или не би хтеле прописе ове уредбе испунити, то ће им више школске власти подизање таког завода моћи забранити.

Глава V.

Права и дужности забавиља.

§. 450. Свака српска вероисповедна забавиља мора имати овом уредбом прописану квалификацију и мора бити Српкиња православне вере.

§. 451. Забавиља је дужна прописане часове у забавишту с децом проводити и испу прописаним начином забављати и васпитати, најбрижљивије пазети, да сву децу без икаквог разликовања по staleжу или пореклу једнаком љубављу предуерета.

§. 452. Забавиља је дужна прописане записнике водити и прописане извештаје православно српским народно-црквеним школским властима давати.

§. 453. Забавиља има плату најмање 300 фор. а. вр. годишње, слободан стан од две собе, кухињу, комору, огрев и право на закониту мировину.

§. 454. Забавиље се постављају стално и могу се отпустити само према одредбама дисциплинарних правила.

§. 455. Свака забавиља има помоћницу, која јој помаже, кад деца долазе и одлазе, пазити на деције нужде и води бригу о чистоћи.

§. 456. Награду помоћници одређује црквено-општински школски одбор по међусобном уговору.

§. 457. Црквено-општински школски одбор може помоћнице по својој увиђавности постављати и отпуштати.

Глава VI.

Управа забавишта.

§. 458. Надзор и управу над српским вероисповедним забавиштима воде православне српске народно-црквене школске власти, и то у првом степену црквено-школски одбор, у вишем епархијски школски одбор, а у највишем степену народно-црквени Школски Савет.

Глава VII.

Предазна опредељења.

§. 459. Српска вероисповедна забавишта, која већ постоје, а прописима ове уредбе не одговарају, имају се у току од једне године дана према истим прописима преустројити.

§. 460. У колико то православне српске црквене општине, задруге, породице и поједине особе не би могле или хтеле учинити, то им народно-црквене школске власти могу забавиште затворити.

§. 461. Забавиље, које су пре ове уредбе на своја места постављене, а немају прописане квалификације, имају у току од једне године дана забавиљски испит положити.

§. 462. У колико таква забавиља не би могла или не би хтела по прописима ове уредбе забавиљски испит положити, то ће их претпостављена народно-црквена школска власт по отказу од три месеца отпустити.

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

ОДДЕК II.

О православним српским великим гимназијама у Карловцима и Новом Саду и богословским училиштима и семеништима.

Глава I.

О православним српским великим гимназијама у Карловцима и Новом Саду.

§. 463. И донде, докле се православне српске велике гимназије у Карловцима и у Новом Саду не буду могле потпуно из својих заклада издржавати, уживаће оне потпору из православног српског народно-црквеног клирикалног школског фонда у смислу ове уредбе.

§. 464. Потпора из клирикалног школског фонда издаваће се православним српским великим гимназијама у Карловцима и Новом Саду само под условом:

1.) да професори, који су на њима намештени, имају земаљским законима прописану квалификацију;

2.) да ти наставни заводи уживају право јавности; и

3.) да стоје под врховном управом својих, у смислу постојећих превише одобрених статута установљених патроната.

§. 465. Плате и остале приетојбе професора и професорских заменика изједначају се са сада постојећим платама професора и суплената на угарским односно хрватско-славонским државним (земаљским) гимназијама изван Будапеште и Загреба.

У напредак не могу се плате и берива без одобрења православног српског народно-црквеног сабора повисити.

§. 466. Професори православних српских великих гимназија у Карловцима и Новом Саду дужни су бити чланови мировинског фонда народно-црквених чиновника, и уживају како они, тако и њихове удовице и сирочад у смислу дотичне мировинске уредбе правилну мировину и односно потпору.

§. 467. Све наставничко и послужничко особље на обе српске велике гимназије именују надлежни патронати.

§. 468. За образовање гимназијалних професора установљује се једна стипендија од 500 ф. годишње из клирикалног школског фонда.

§. 469. Патронати обе гимназије дужни су сваке године најдаље месеца октобра православном српском народно црквеном саборском одбору уз исказ имања својих гимназијских фондова, прорачун прихода и расхода тих фондова за идућу годину подносити и тим начином исказати мањак својих фондова, који би се потпором из клирикалног школског фонда подмирити имао, а саборски одбор по довољном испитању предложених прорачуна, ставља потребне своте потпора у прорачун народно-црквених автономних

потреба, који се нар. цркв. сабору ради коначног установљења подноси.

§. 470. Саборским прорачуном дозвољену своту годишњих потпора исплаћује благајница српских православних народно црквених фондова гимназијским патронатима на уредовне потврде њихове у четир једнака оброка, и то 1. Јануара, 1. Априла 1. Јула и 1. Октобра.

§. 471. Патронати су дужни закључне годишње рачуне врху прихода и расхода својих гимназијских фондова православном српском народно-црквеном саборском одбору најдаље за два месеца по завршетку сваке рачунске године на више развиђење и финалисање подносити.

§. 472. Патронати обе православне српске велике гимназије подnose по истечају сваке године саборском одбору своје извештаје о целокупном стању својих гимназија и њихових заклада за прошлу годину, а саборски је одбор властан патронате на отклоњење опажених мана и недостатака позвати.

Глава II.

О богословским училиштима и семеништима.

§. 473. За образовање православног српског епископства постоји у српској митрополији богословско училиште у Карловцима.

§. 474. Православни српски народно-црквени сабор властан је у споразумљењу са архијерејским синодом српске митрополије по потреби и више богословских училишта основати.

§. 475. Унутарње уређење богословских училишта, одређење наставног састава и наставне основе, наименовање учитељског и послужничког особља и врховна управа богословских училишта спада у делокруг архијерејског синода.

§. 476. Плату наставничког и послужничког особља одређује сабор споразумно с архијерејским синодом.

За сада се одређује редовним професорима плата од годишњих 1800 фор. а. вр., а уз то сваких пет година повишица од 150 фор., к томе још станарина од 300 ф. годишње

Ректор богословског училишта ужива доплатак од годишњих 400 фор

Плата доцента је 800 фор., а уз то 200 фор. станарине.

Плата помоћника је 400 ф. годишње.

§. 477. Професори српских православних богословских училишта дужни су бити чланови мировинског фонда за народно црквене чиновнике и уживају мировину у смислу мировинске уредбе.

§. 478. За образовање професора богословије установљава се стална стипендија из клирикалног школског фонда од годишњих 600 фор.

§. 479. Уз богословска училишта имају се основати семеништа с интернатом.

§. 480. Богословска семеништа оснива православни српски народно црквени сабор споразумно с архијерејским синодом српске митрополије.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

§. 481. Унутарње устројство богословских семинарија прописује архијерејски синод; овај поставља и потребно наставничко и послужничко особље.

§. 482. И донде, док се богословска семеништа не оснују и не устроје, одређује се годишња свота од 4000 фор. на ручне стипендије за слушаоце богословије из пакрачке и горњо карловачке — а 2000 фор. на исту цел за слушаоце богословије из осталих православних српских епархија.

Опредељење броја стипендија у оквиру горњих свота и избор стипендиста спада у делокруг архијерејског синода.

§. 483. Кад се богословска семеништа оснују и устроје, престаје издавање ручних стипендија богословских.

§. 484. Трошак за оснивање и издржавање богословских училишта и семеништа и набавку и допуну књижице и потреба у име стипендија и канцеларијских трошкова подмирује се из клирикалног школског фонда.

§. 485. Архијерејски синод има сваке године најдаље у месецу Октобру поднети православном српском народно-црквеном саборском одбору прорачун потреба богословских училишта и семеништа за идућу годину, а саборски одбор увршћује тај трошак у прорачун народно-црквених автономних потреба, који се народно-црквеном сабору на установљење подноси.

ОДСЕК III.

Закључне одредбе.

§. 486. Уредбе за српске народне школе и о вишим девојачким школама, потврђене превишњим решењима од 6. Априла и 2. Јула 1872. и одредбе закључака православног српског народно-црквеног сабора од године 186¹/₅ садржане у одсеку III §. §. 92—110. стављају се ван крешности.

ДЕО III.

О православним српским народно-црквеним фондовима, закладама и добрима и управи и надзору тих фондова, заклада и добара.

ОДСЕК I.

О православним српским народно-црквеним фондовима, закладама и добрима.

A. Народно-црквени фондови и закладе.

Глава I.

О народно-црквеним фондовима и закладама у опште.

§. 487. Под именом „српски православни народно-црквени фондови“ разумевају се они фондови, који су од православне српске јерархије, српског православног народа целе митрополије, или појединих епархија или појединих црквених општина основани и потребама црквених и школских цели митрополитске области,

појединих епархија и црквених општина намењени, а под именом „српске православне народно-црквене закладе“ разумевају се оне закладе, које су од појединих добротворца основане, посебним црквеним и просветним целима српског православног народа у области карловачке српске православне митрополије намењене, и којих је руковање митрополиту патријарху и епископима и односно митрополијским епархијским и црквено-општинским управним органима поверено.

У ред тих фондова и заклада доћи ће и они фондови и закладе, које буду у напредак на горе изложени начин и са горе обележеном наменом основане и српским православним народно-црквеним автономним органима поверене.

§. 488. Сви православни српски народно-црквени фондови и закладе служе искључиво оним целима, којима су овом уредбом односно расположењем основатеља намењене, и не могу се на ине цели употребити.

§. 489. За све српске православне народно-црквене фондове и закладе имају постојати основна писма (закладнице), у којима се поближе опредељује цел, којој су намењене и начин руковања и употребљења њихова; у колико основних писама не има, сачиниће их за народно-црквене фондове, који су поверени управи народно-црквених митрополијских органа, српски православни народно-црквени сабор а за закладе истим органима поверене, саборски одбор; и најпосле за оне, који су поверени народно-црквеним епархијским управама, епархијске скупштине, и најпосле за оне, који су поверени црквеним општинама, црквене скупштине, и поднеће их — и то епархијске и црквено-општинске скупштине преко саборског одбора — високој кр. уг. влади на одобрење.

§. 490. О онима закладама, којима рукују митрополит патријарх и епископи, имају руковатељи основна писма сачинити и преко саборског одбора кр. уг. влади на одобрење поднети.

§. 491. За сваки српски православни народни црквени фонд и закладу, којима не управља саборски одбор као главно управитељство српских народно-црквених фондова и заклада, него који други народно-црквени управни орган, има се један примерак основног писма у писмохрану саборског одбора положити.

§. 492. Све потребе, којима су фондови и закладе намењене, подмирују се из њихових годишњих прихода према одредбама дотичних основних писама у оквиру српским православним народно-црквеним сабором, односно епархијским и црквено-општинским скупштинама установљених и правилно одобрених прорачуна.

У потребе те спадају и трошкови управе и руковања фондова и заклада.

Трошкови ти имају се на фондове и закладе у постотку главничној снази њиховој примереном разрезати.

(Свршиће се.)

ЊЕГОВОМ ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВУ, ПРЕСВЕТЛОМ ГОСПОДИНУ
МИХАИЛУ ГРУЈИЋУ

ПРАВОСЛАВНОМ СРПСКОМ ВЛАДИЦИ ГОРЊЕ-КАРЛОВАЧКОМ

НА ДАН ЊЕГОВА ВИСОКОГ ПРЕОСВЕЋЕЊА ЕПИСКОПСКОГ, ДНЕ 15. ДЕЦЕМБРА 1891. У ПАТРИЈАРШЕСКОЈ
 САБОРНОЈ ЦРКВИ СВЕТО НИКОЛАЈЕВСКОЈ, У СРЕМ КАРЛОВЦИХ.

Избраниче Светога Синода
 Узорнице монашкога лика:
 Од Дунава па до Велебита
 Ти си свима понос нам и дика!

* * *
 Твоје груди сплет врлина краси,
 Срце Ти је струк мирис-босиља;
 За истину полагао си душу —
 Света црква Тебе благосиља:

* * *
 Круном сјајном увенча Ти главу —
 Умом, шрудом тај си венац сплео:
 С наградом је срећа поранила...
 По милости Вишњи тако хтео!

Дуга века сјај-митра Ти била,
 Дични сине поносне Крајине!
 Над колевком рођења ти Твога
 Сјајно сунце данас ће да сијне!

* * *
 Сретно пошћо на дела велика —
 И срећа Те вечито пратила;

Бог нека Ти благослови мајку.
 Која Те је Српству покленила.

* * *
 Твоја паства радује се Теби —
 Са Клена Ти кличе ено вила.
 Плашни Тебе с радошћу поздравља,
 Прејемнице Јакихћа Данила:

* * *
 Да закрилиш веру православну
 Са столице после Теофана —
 И наставиш дела благословна
 Митроносца славног Лукијана!

У Сремским Карловцима, 14. дек. 1891.

Сергије Попић

јеромонах.*)

*) Овом красном песмом, засебно штампаном, поздрављено је млади песник овај пријатеља свога, високопреосв. господина епископа тај дан. Песма је ова раздана после посвећења истог и службе божје; како је стекла општег признања и хвале, и ми је ево у листу нашем прештампавано, да се сазна за њу и на шире и на даље.

Уреди.

ЛИСТАК

БЕЛЕШКЕ.

— (Посвећење нових епископа.) Прошле седмице извршено је и свећење нових епископа за темишварску и горњо-карловачку епархију. У четвртак 12. (24.) децембра о. г. посвећен је за епископа темишварског г. *Никанор Позовић*, досадашњи архимандрит манастира Беочина, а у недељу 15. (27.) децембра о. г. посвећен је за епископа горњо-карловачког г. *Никанор Грујић*, досадашњи професор карловачког богословског училишта и кратковремени архимандрит манастира Крушедола.

Оба посвећења изведена су по пропису светлих и свечаних црквених обреда, а по спољашњој помпи, која доликује акту посвећења епископа двеју наших највећих и најугледнијих епархија.

Да свечаност приликом посвећења нових епископа што лепше и величанственије испадне, томе је много и то допринело, што су том приликом у Карловци на окупу били чланови Митрополитског Савета, саборског одбора 15-торнице, а делимиче и чланови Школковог Савета, који су у седнице дошли, те својим присуством и учешћем увеличали свечаност и славу при посвећењу нових епископа.

Посвећење оба епископа извршила је Његова Светост, преузв. г. Патријарх Српски *Георгије*, у заједници са високопреосв. г. г. епископима: Нектаријем — вршачким и Мирном — накрачким, уз асистенцију и присуство многобројног свештенства калуђерског и световног реда из ближе и даље околине.

Сам чин и обред посвећења нових епископа — не ћемо описивати, јер ко то није својим очима гледао, тај се не би нашим описом много користио. Тако узвишен и свечан — по спољашњим лепотама раскошан — а по унутрашњем смислу и значају дубоко тајанствен обред, треба сваки, коме је можно, бар једанпут у веку својим очима да види, па онда да ускликне: „О, да красно ли ти ти је и дивно то наше мило православље!“

И збиља, на дан посвећења нових епископа поврвео је из околине многи свет у Карловце да види тај доста ретки чин епископског посвећења. Но дошло је том приликом доста гостију и из даљих крајева. При посвећењу г. епископа *Никанора* биле су некоје депутације и многе угледне приватне личности из темишварске епархије, који су дошли да присуствују посвећењу свога будућег епископа. При посвећењу г. епископа *Михаила*, већ из техничких и материјалних разлога није могло бити депутација из далеке горњо-карловачке епархије, али ипак је и из тих крајева дошло неколико свештеника и других одличних лица, да буду при посвећењу свога омиљеног епископа, те да га у напред увере, да га епархија са радошћу и задовољством ишчекује.

Оба нова епископа, при посвећењу своје, пошто им је св. Патријарх предао „жезл правленія“, као символ епископске власти и архијерејства, изговорили су значајне и врло лепе приступне беседе — које ћемо обе накнадно у овоме листу саопштити.

Преосвећени епископ темишварски г. *Никанор* изговорио је красну беседу, која се одликује искреним и топлим осећајима, дирљивим тоном, одрешеним и лепим мислима — а уз то ју је нови г. епископ изговорио са пријатним вервом и правом говорничком вештином. Из таквих уста ће паства темишварске епархије у медену сласт слушати мудре поуке свога речитог архијереја.

Беседа младога епископа горњо-карловачког, преосвећеног г. *Михаила* одликује се дубљином богословских мисли и несничким полетом, а нарочито: класично идеалним схватањем важности епископског достојанства и свести о превеликој одговорности за тачно именување великих и тешких епископских дужности — најзад: нежном смерношћу према св. Патријарху и старијим друговима му епископима, који су га мла-

да изабрали за епископа највећој епархији и које је — у беседи својој — са гласом искрене синовље оданости молио, да га својим мудрим саветима и упутствима потпомогу у новом светлом му, али и тешком звању.

И тако две наше највеће и најугледније епархије добиле су своје посвећене епископе, који ће на скоро отићи у круг своје духовне пастве, да јој буду искрени и брижљиви пастири и да својим епископским деловањем буду: цркви — поборници и чувари, свештенству — добри очеви и старатељи, а народу и проевети народној одани заштитници и најбољи пријатељи. Нека им је срећно! Дао Бог, да им рад, по цркву и народ, благодетан, успешан и безрибетан буде!

С. Ш. Н.

— (Административни одбор епархије горњо-карловачке) држао је 3. (15.) децембра о. г. у *Плашком* своју редовну седницу, под председништвом високопредног г. Архимандрита и патр. мандатара *Плашона Телечког*. — Између многих предмета, који су овом приликом решени, навешћемо само ове: Узети су на знање одписи високе кр. земаљске владе: о распорезу срп. црквене општине у Војнићу за парохијални дом, о обустављању сесије парохију Михаила Опачићу у Дубици за црквени дуг — и о учињеном расположењу, по предлогу епарх. адм. одбора, да парох у Оточцу са 1. јануаром 1892. добија плату I. разреда. — На ургенцију саборског одбора, да се сакупе саборски трошкови — одлучено је, да се позову црквене општине у Сењу, Риједи и Карловцу на сабирање саб. трошкова, дачим у свима осталим општинама политичке власти побирају саборске трошкове и верозаконски принос, те с тога горњо-карловачка дијецеза није у том погледу у заостатку као остале дијецезе. — Узети су на знање извештаји св. патријарха Георгија: да је срп. црквену општину кирињску препоручио за потпору, и да је молба срп. цркв. општине у Мазину ради потпоре закаснила. — Привремени црквени одбор у Врелу известио је, да је на Рудановцу купио стан за пароху, а висока кр. зем. влада поднела је дотични купо-продајни уговор на мњење. Одлучено: да се висока влада извести, да је у Врелу крејирана парохија, те да тај купо-продајни уговор потврди. А за заокружење нове парохије у Врелу одређен је члан одбора парох И. Машић, о чем да се извести вис. влада, с молбом, да једног свог политичног чиновника

У одреди у мешовито поверенство. — Парохија у Тоболићу подигнута је из III. у II. разред, пошто има прописани број душа. — Одобрен је закључак српске црквене општине у Обљају, да свака душа има црквеном пјевчици дати по једну литру кукуруза. — Одобрен је прорачун за год. 1892. срп. црквене општине у Малом Градцу. — Парох огулински јавио је, да је обавио избор новог црквеног заступства у Јасенку. Пошто је исти одређен био, да извиди нереде у тој општини, није се избор могао потврдити, него он има изабрати привремени одбор, с којим ће уклонити нереде, па кад се успостави законити ред, онда се тек има избор новог цркв. заступства обавити. — Члан одбора парох И. Машић изаслан је у Залужницу, да извиди нереде у тамошњој општини и цркви. — Молба срп. црквене општине у Доњем Будачком, да се село Козлинац од скрадске парохије придружи доњо-будачкој општини, не одобрава се, док се не направи црква у Скраду. — Потврђена је дјелимична обнова црквеног заступства у Уштини, коју је сировео парох Павле Пајић. — Известиће се српска црквена општина у Сењу, да ће јој кр. земаљска влада још за годину дана давати потпору за издржавање њеног пароха, а у будуће нека се сама општина побрине, како ће свога пароха издржавати. — Одобрен је трошковник српске црквене општине у Перни за поправак цркве. — Члан одбора, парох оточки Илија Машић, ставио је овај предлог: „Поводом тијем, што је ово закључна сједница овога одбора у овој 1891. години, то ми је част ставити предлог: да славни епархијски адм. одбор својим закључком изволи изрећи топли хвалу и признање високопречасном г. архимандриту и мандатару *Платону Телечком* на мудро и ревнском, праведном и родољубивом руковођењу како одборских савјетовања тако и свију осталих послова епархијске управе дијецезе горњо-карловачке, уз срдачно клицање: живио високопречасни г. мандатар *Платон Телечки* на многа лета!“ Овај је предлог поздрављен бурним усклицима „Живио!“ и примљен је једнодушно.

М.

— (Духовни концерат у Панчеву.) У недељу 1. децембра приредило је срп. цркв. пев. друштво панчевачко духовни концерат у дворани св. савског цркв. општинског дома. Ово је нећешти пут како панчевачка публика ужива у забави те врсте, — и како је то код нас нешто је-

динствено, држим, да нећу погрешити, ако о тој забави у овоме духовном часопису напишем коју.

Црквено појање у опште омиљено је у нашега народа, па и ако данас мање има правих апостола тога појања, јер их је мало који знају оно право наше карловачко црквено појање, него га сваки по своме исправља и дотерује, то ипак, и овакво какво је данас, одушевљава свакога православнога Србина и још није равнодушност према цркв. појању отела маха, те се још може оно што оскудева добром вољом и настојавањем меродавних надокнадити и цркв. појање повратити на стари ниво.

Цркв. певачко друштво панчевачко и доселе је неговало вештачку цркв. песму, али од најновијег времена бацило се тако рећи искључиво на то поље, па како је вештим извађањем тешких пијеса руских композитора привикло наше ухо и на производе руских музичких корифеја, добили су код нас право грађанства један Маланкин, Бортњански, Чајковски, Давидов и др.

Извађајући са необичном издржљивошћу те тешке а величанствене, тако зване концертне црквене песме, које се поју од на далеко чувених корова по пространим руским катедралама, није ово цркв. пев. друштво заборавило ни на наше цркв. народно појање. Коровођа његов Мита Топаловић, још од више година бави се са нашим цркв. народним појањем, које је ставио на папир из уста покојног славног цркв. појца Атанасија Поповића, проте карловачког. Па поред вештачких мелодија руских композитора налази се у програмима духовних концерата цркв. пев. друштва и по који ирмос или друга цркв. песма удешена за кор према нашем цркв. народном појању од г. Мите Топаловића, — те дивећи се лепим производима руских вештака, обузима нас миље, видећи, како и наше цркв. народно појање може лепо да стане у ред тих композиција.

Својим духовним концертима цркв. пев. друштво панчевачко баш је освојило публику не само месну него и са стране, а најбољи доказ томе је, што овога пута иначе пространа св. савска дворана, једва је задовољила простором. Први духовни концерат даван је приликом хиљадугодишњице св. Тирила и Методија; други на дан освећења св. савске дворане 1888. године, и од тада ето сваке године у божитњем посту пружа нам по један пут лепа уживања.

Поред песме, држе се и говори прикладни тој врсти забаве. До сад су то чинили месни свештеници, а овога пута умољен је био г. А. Хаџић, секретар „Матице Српске,“ и он је својим лепим предавањем и тој страни забаве достојно задовољио.

Програм *цетиог духовног концерта* био је овај:

1. Бортњанскій Дм. Концерт IX. „Сей день, егоже сотвори Господь“ из 117., 84. и 60 псалма.
2. Чайковскій П. а.) „Отче наш;“ б.) „Тебе поемь.“

3. Говори г. А. Хаџић.

4. Львовъ А. Концерт „Возлюблю тя Господи“ из 17. псалма.

5. Топаловић М. „Ирмосъ на сошествіе святаго Духа,“ глас 4.

6. Давыдовъ Ст. Концерт „Обновляйся новый Иерусалиме.“

Све су пијесе изведене са највећом прецизношћу и по свима правилима вокалне музике, а нарочито се допала тачка 2, 5 и 6.

Што ово певачко друштво постижава тако лепе успехе, поред других одличних својстава, узрок је и то, што има и таквих мушких чланова, који су већ давно могли славити двадесетпетогодишњицу свога делотворног рада у друштву, те би могли за себе рећи „пою Богу моему дондеже есмь.“

Г. А. Хаџић захваливши се у почетку говора Панчевцима на новој манифестацији њихова родољубља прилажући лепу своту зарад одржања срп. нар. позоришта, — говорио је *о васпитању женске младежи*, цртајући врло вешто погрешке у васпитању а наглашујући потребу образовања срца. Саслушан је са највећом пажњом, да не кажем недахнимице, и својим значајним говором изазвао је опште допадање.

Ето тако је испао пети духовни концерат цркв. певачког друштва панчевачког, које достојно врши своју народно-културну мисију.

(Ма да смо у прошлом броју донели кратку белешку о овом духовном концерту, то ипак ради важности саме ствари дајемо места и овом опширнијем извештају, који нам је мало доцније стигао. — Ур.)

—д—

Ч И Т У Љ А.

— († Протојереј Лазар Новић) *Администратор Протопресвитерата Арадско-велико-Сентмиклушког.* — У допуну некролога у броју

49. овога листа саопштавамо још и ово о врлом покојнику :

Ретки су људи, који су са тако тешком борбом, трудом и пажњом долазили својој мети, као што је покојни прота Лаза. Он је могао с пуним правом и чистом савешћу рећи: само својом заслугом и божијом помоћи, постао сам оно, што јесам!

Лазар Новић се родио 1831. у Тиса-Сент-Миклошу од надничарских родитеља. Основну је школу свршио у месту, а гимназију у Сегедину и Темишвару, давајући часове другим ученицима уз незнатну награду, од које је једва могао и хлеба доста имати. Године 1848. био је бележник у Црној Бари, но после рата настави философију у Темишвару, а издржавао се од врло малене и несталне награде, што му је црквена општина давала за појање у цркви. Богословију је свршио помоћу благодјеланија у Ср. Карловцима.

За све време ђаковања, поред све пажње и борбе за живот, био је увек први и најодличнији ученик и надалеко чувени појац. Једини му је такмац у појању био садашњи прота темишварски преч. г. Кузман Станић. 1854 г. на бадњи дан рукоположио се за свештеника и дошао у Т. Кањижу за капелана своме тасту; капеланисао је неколико месеци, јер му таст на брзо умре, а он постане парохом у истом месту. Од 1878. — по редукцији — остане сам на кањишкој парохији. Св. патријарх Георгије особито је љубио и одликовао свога друга из детињства и пријатеља из младих дана, те га је — као Епископ темишварски — најпре одликовао црвеним појасом, а кад је постао чланом консисторије, поставио га је протонамесником; напослетку га је — по оставци Арадског протопресвитера Андрије Пегровића — произвео за протојереја, одликовао га надбедреником и поставио за Администратора протопресвитерата Арадско-великосентмиклушког. — Достигао је дакле највиши степен, до кога може свештеник поред живе супруге доћи!

Из његове куће, коју је од свога тасга наследио, излазили су годинама кањишки свештеници, па хтеде и свога јединца сина Јоцу свештеничком чину посветити, но Јоца изабра своју омиљену студију математику и физику, које предмете данас предаје као редован професор на шабачкој великој гимназији. Још је само једну жељу имао: да види удомљену своју мезимцу

Милеву, која ето са својом остарелом мајком оплакује свога доброга бабу, који јој никоју радост није ускратио.

Покојник је био врло скроман човек и никад се није истицао знањем; био је искрен: ако што није знао, — наравно што не спада у његову струку -- он је просто и на кратко одговорио: „Ја то не знам!“ Но ако је било питање о богословским, особито догматичким стварима, ту је мало коме уступао. У појању био је прави мајстор. Своју свештеничку дужност вршио 37 година најсавесније и с младићким жаром и одушевљењем. Претпостављеној духовној власти био је одан и понизан, а према потчињенима љубазан, снисходљив и колегијалан. Но најлепше му је својство било: *чврстоћа карактера* и доследност. Као суруг и родитељ био је до крајности нежан, а познат као гостољубив домаћин.

Са тих лепих својстава сви су га подручни свештеници љубили, а црквене општине, особито оне из околике кањинке, толико поштовале, да су га сваком приликом за савет питале и његову жељу, као најстрожију заповест испуњавале.

Дуго се опирао, док је примио управу над овим најпространијим протопресвитератом, јер је осећао, да је већ тежак за тај посао. Како је у протопресвитерату мало гвоздених путева, то је путовао већином с колима. Тако је и пред Арханђелов дан дошао на коли с пута уморан и озебао. На Арханђелов-дан је последњи пут одслужио св литургију!

На опелу се слегло мноштво света из места и околине. Чинодјејствовао је преч. г. Георгије Влаховић, прота великокикиндеки, уз суделовање дванаест свештеника.

Са покојником се опростио у цркви другому и пријатељу преч. г. протојереју Павле Јовановић из Сирига у врло лепом говору, као што смо навикли слушати из уста родољубивога поп-Паје.

Збогом драги покојниче! Лака ти црна земља! Успомена на твоју доброту и честитоет живеће дуго код свију оних, који су те добро познавали!

Ц—ц.

ЈАВНА ЗАХВАЛА.

Пример честите браће Радишића, који обдарише ове године свету цркву нашу лепим небом, уродио је плодом, те нашао последоватеља у лицу две овдашње врле српске и хришћанске душе и то: *Аце Чолића* и *Миде, удове Лазе*

Секулића, од којих први поклони леп крст престолни а баба-Мида лепо израђену *плашчанску* и *целивачу* икону *св. Игњатија Богоносца*, те на оваком красном дару заслужују јавну хвалу и признање.

Потписано свештенство слаће свагда топле молитве престолу божијем за повољно здравље и дуг живот предпоменутих врлих приложника и њихове обители а за спас и покој душе њихових умрлих; а овим путем кличе им: живели ктитори светог храма нашег Аца Чолић и Мида Секулића!

Хиљадили се овакови Срби и Српкиње, овакова чеда свете нам матере цркве!

У *Кумани*, на појутарје св. оца Николаја 1891.
Петар Предраговић, и Стеван А. Мирковић, парох.
администратори

Све дужнике наше, који нам дугују за овај лист што су добијали, и оне, који нам што дугују за своје званичне стечајеве изишле у овом листу, молимо да у најкраћем року изволе своје дугове подмирити, како би до краја о. г. све у ред довести могли

Администрација „Српског Сиона“.

ОГЛАСИ.

Бр. 1570. ex. 1891.

Е. К. 584.

СТЕЧАЈ.

2—3

153

На парохију војнићку, протопопију Будачку, овиме се расписује стечај.

Интеркалара нема.

Рок пријавама до половине Јануара 1892.

Из сједнице Епархијске консисторije, држане у Плашком 28. Новембра (10. Дец.) 1891.

Епархијска Консисторija Горњо-Карловачка.

Бр. 1576. ex. 1891.

Е. К. 598.

ЕДИКТ.

154

2—3

Стамена, жена Петра Вукелића, к. бр. 40. из Јање Горе, парохије и општине Плашчанске, котара огулинскога, жупаније Модрушко-Ријечке, која је свој завичај и свога законитога сузруга оставила, и у свијет отишла, позивље се овиме, да се, у року од три мјесеца, или писмено, или главом овој Консисторiji пријави; иначе ће се и без ње у бракоразводној парници, коју је, против ње, суруг јој Петар подигао, по закону даље поступати.

Из сједнице Епархијске Консисторije, држане у Плашком 28. Новембра (10. Децембра) 1891.

Епархијска Консисторija Горњо-Карловачка.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СТЕЧАЈ.

155

1—2

На упражњено место пароха у *Бингули* са платом VI. разреда, овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне конзисторије, иначе путем надлежног им Протопресвитера до конца Јануара 1892 овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне у *Карловцима* 19. Новембра (1. Децембра) 891. држане.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ.

156

1—2

На упражњено место пароха у *Кленку* са платом V. разреда, овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне конзисторије, иначе путем надлежног им Протопресвитера до конца Јануара 1892. овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне у *Карловци* 19. Новембра (1. Децембра) 1891 држане.

Архидијецезална конзисторија.

СТЕЧАЈ.

157

1—2

На упражњено место пароха у *Визићу* са платом VI. разреда овим се стечај отвара.

Који желе место то получити, имају своје ваљано устројене молбенице, ако су из стране епархије путем своје надлежне конзисторије, иначе путем надлежног им Протопресвитера до конца Јануара 1892. г. овамо поднети.

Из седнице конзисторијалне у *Карловци* 19. Новембра (1. Децембра) 1891. држане.

Архидијецезална конзисторија.

Е. бр. 749 ex 1891.

К. 572.

СТЕЧАЈ.

152

2—3

Расписује се стечај на парох. место II. класе у *Вел. Кикини* с тим, да има изабрани до 2. (14.) нов. 1892. год. удовица пок. јереја *Спиридова Веселиновића* половину свију парох. прихода издавати.

Компетенти имају своје уредно инштруиране молбенице до 20. јануара 1892. год. потписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице држане у *Темишвару* 27. нов. 1891. г.

Епарх. конзисторија *Темишварска*

Е. бр. 770 ex 1891.

К. 588

СТЕЧАЈ

151

2—3

Ради попуњења парох. места у *Нађфалиј* Компетенти имају своје добро инштруиране молбенице до 20. јануара 1892. год. подписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице држане у *Темишвару* 27. нов. 1891. год.

Епарх. конзисторија *Темишварска*.

Е. бр. 794 ex 1891.

К. 575.

СТЕЧАЈ.

150

2—3

Ради попуњења парох. места у *Кумани* овим се стечај расписује, с том примедбом, да се у месту налази кашелан, који као такав 11 година служи.

Компетенти имају своје уредно инштруиране молбенице до 20. јануара 1892. године подписаној конзисторији поднети.

Из конз. седнице држане у *Темишвару* 27. нов. 1891. год.

Епарх. конзисторија *Темишварска*.

ЈОВАНА РЕХНИЦЕРА

АТЕЉЕ ЗА ВЕШТАЧКО СЛИКАЊЕ

У НОВОМ САДУ,
лебарска улица бр. 6.

Прима налоге који у ову струку спадају, извађа прецизно портрета по фотографији и природном оригиналу. Израђује црквена сликања како св. икона за темпло, тако и икона за црквене барјаке и извршује бојадисање црквених платна по најбољем укусу. У истој радњи постоји одељење за израду: фирми, шилтова и грбова.

Пошто сам за ове послове прикупио академски изражене сваге прве врсте, то сам у стању све налоге на највеће задовољство извршити. Умереном, на најјевтинијом ценом обављам послове, те моје ће подухе бити свима круговима приступачно.

150

3—

Јован Рехницер.

„Српски Сион“ излази сваке недеље н. великом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 4 фор., на по године 2 фор., а на четврт године 1 фор. За стране земље на годину 5 фор. Из Србије прима претплату књижара В. Валожина у Београду.

Поједини бројеви стају 10 новчића.

Претплата и огласи шаљу се издавачкој књижарници и штампарији А. Пајевића у дунавској улици, а рукописи уреднику Саши Пешровићу у Новом Саду.

За огласе и објаве плаћа се по 6 новч. од једног реда ситних слова, а за жиг сваки пут по 30 новч.

Рукопис се не враћају.